

Juraj DOBRILA, *De Confessione sacramentali (doktorska disertacija)*, Državni arhiv u Pazinu, Posebna izdanja, knjiga 25, Pazin, 2012., 137 str.

Godine 2012. navršilo se 200 godina od rođenja biskupa, političara, prosvjetitelja, dobrotvora i nakladnika Jurja Dobrile, po sudu mnogih povjesničara jednog od najvažnijih protagonista istarske novovjekovne povijesti. Želeći dati svoj prinos toj važnoj obljetnici, Državni arhiv u Pazinu još je 2009. godine pokrenuo projekt identificiranja, evidentiranja i prikupljanja arhivskoga gradiva Jurja Dobrile, kao i dopunskih izvora za proučavanje njegova života i djelovanja. Tijekom realizacije toga projekta pribavljena je i preslika Dobriline doktorske disertacije, obranjene na Višem institutu za obrazovanje svećenika pri sv. Augustinu (Augustineum) u Beču 1842. godine (izvornik se čuva u Knjižnici katoličke i evangeličke teologije u Beču). Disertacija biskupa Dobrile ujedno je i središnji dio knjige koju ovdje predstavljamo, a taj je nakladnički pothvat rezultat uspješne višegodišnje izdavačke djelatnosti Državnoga arhiva u Pazinu i njegova ravnatelja Elvisa Orbanića.

Publikacija započinje uvodnom riječi izdavača (9) i popratnim slovom iz pera biskupa porečko-pulskog u miru mons. Ivana Milovana (11). Prvi od dva uvodna teksta potpisuje Marko Medved (»Crkveno-teološki značaj disertacije Jurja Dobrile«). U tekstu se na sažet, ali vrlo pregledan i širemu čitateljstvu pristupačan način prikazuju temeljne odrednice vezane za Dobrilinu radnju: povijest sakramenta pokore, značenje Tridentskoga koncila (1545.–1563.) za sakrament pokore, stupanj razvoja patrologije u Dobrilino doba te utjecaj jozefinističkih postavki na teološke znanosti. Autor ističe kako Dobrila u svojoj disertaciji poglavito proučava nauk crkvenih otaca i na temelju koncilskog nauka opisuje katoličku dogmu o pokori, pobijajući tvrdnje protestanata. Donoseći raznovrsna tumačenja crkvenih otaca u tumačenju pokore i pomirenja, Dobrila u prvotnoj Crkvi vidi djeliteljicu praštanja i oprosta.

Tekst »Juraj Dobrila i njegovo doba« zajednički je uradak Mihovila Dabe i Stjepana Matkovića (19–26). Uzimajući u obzir kako je biskup Dobrila svojim brojnim iskazima

rodoljublja bio neosporno najjemenentnija osoba u nacionalnom pokretu istarskih Hrvata tijekom 19. stoljeća, autori predstavljaju temeljne odrednice iz životnoga puta i djelovanja Jurja Dobrile (od školovanja i napredovanja u crkvenoj hijerarhiji do preporoditeljske djelatnosti), smještajući ih u kontekst onodobnih državnih, političkih i društvenih okolnosti. Posebnu pozornost pridaju Dobrilinoj političkoj (preporoditeljskoj) aktivnosti – zauzimanjima na emancipaciji i jačanju svijesti o vrijednosti hrvatskoga jezika, pokretanju glasila na narodnome jeziku, kao i nastojanjima da političkim sredstvima (izbor istarskih zastupnika u Carevinsko vijeće u Beču) pridonese jačanju nacionalne samosvijesti među istarskim i kvarnerskim Hrvatima.

Središnji i najvažniji dio knjige čine »Prijepis i prijevod doktorske disertacije Jurja Dobrile« (27–81), koje je priredio Mate Križman. Usporedno se donosi originalan tekst doktorske radnje i hrvatski prijevod, a kako prevoditelj navodi u »Završnoj napomeni« (82), radnja je pisana vlastoručno, na besprijekorno sročenom latinskome jeziku. Završni dio knjige sadrži faksimile Dobriline disertacije *De Confessione sacramentali* (83–136) te popis autora priloga (137).

Porečko-pulski i tršćansko-koparski biskup Juraj Dobrila središnji je, vodeći prosvjetitelj istarskih Hrvata u 19. stoljeću. Objavljivanjem njegove doktorske disertacije (u latinskome izvorniku i hrvatskom prijevodu) znanstvena će javnost, kao i šire čitateljstvo, imati prigodu pobliže upoznati i Dobrilina znanstvena (teološka) promišljanja koja su – kako je u uvodnim poglavljima višestruko navedeno – ujedno i odraz vremena i prilika u kojima je taj istarski pregalac i zaslužnik djelovao.

Lovorka Čoralić